RAADSINFORMATIEBRIEF

Postregistratienummer	21.0001244

Opmeer, d.d.: 27 januari 2021

Onderwerp

Raadsinformatiebrief over: Beleidsevaluatie van WerkSaam Westfriesland

Inleiding

WerkSaam Westfriesland is gestart met het opstellen van een nieuw beleidsplan. Hiervoor hebben zij eerst hun huidige beleidsplan geëvalueerd. WerkSaam Westfriesland heeft namens het dagelijks bestuur de "Beleidsevaluatie Participatiewet Westfriesland juli 2018-juli 2020" toegezonden. WerkSaam heeft verzocht om de beleidsinformatie toe te sturen aan uw gemeenteraad. Via deze raadsbrief informeren wij u over het proces met betrekking tot de totstandkoming van het nieuwe beleidsplan en de beleidsevaluatie van WerkSaam Westfriesland.

Kernboodschap

Zoals in de inleiding is aangeven is WerkSaam bezig om een nieuw beleidsplan op te stellen. Tijdens een aparte informatieavond komt WerkSaam Westfriesland input ophalen bij uw gemeenteraad. Deze informatieavond zal gehouden worden op 24 februari 2021. WerkSaam verricht deze stap bij alle Westfriese gemeenteraden. Ter voorbereiding op de informatieavond ontvangt u via deze raadsbrief de beleidsevaluatie en de presentatie van WerkSaam Westfriesland.

Nadat bij alle gemeenteraden input is opgehaald zal WerkSaam verder werken aan het nieuwe concept beleidsplan. Deze zal voor uw zienswijze via de raadsvergadering van 30 september 2021 worden voorgelegd.

Stellingen en een open vraag tijdens ophaalsessie

Tijdens de ophaalsessie zal WerkSaam de beleidsevaluatie toelichten en een vraag en enkele stellingen aan u voorleggen. WerkSaam wil polsen wat uw reactie is op de vraag en hoe u tegen deze stellingen aankijkt. WerkSaam verwerkt dit in mogelijk een aantal voorstellen die worden opgenomen in het nieuwe beleidsplan. Bij de formele zienswijze wordt u in de gelegenheid gesteld om hierop uw zienswijze kenbaar te maken. De vraag en stelling zijn als volgt:

Vraag: *Zo snel mogelijk plaatsen op werk of duurzame uitstroom?*
Toelichting: Volgens de Participatiewet is al het werk passend en moeten cliënten al het werk accepteren. Door meer tijd te nemen in het vinden van beter passend werk en meer nazorg, kan WerkSaam meer duurzame uitstroom realiseren (minder herinstroom). De begeleiding naar duurzaam werk kost meer tijd en cliënten blijven wellicht langer in de uitkering. Daartegenover staat uiteindelijk

een besparing, omdat plaatsingen bij werkgevers duurzamer worden en cliënten (langer) uit de uitkering blijven.

Stelling 1: Eventuele overschotten op het BUIG-budget moet WerkSaam mogen gebruiken om meer mensen aan werk te helpen.
Toelichting: In principe leiden meer investering in de begeleiding van mensen tot meer uitstroom. Westfriesland houdt de laatste jaren miljoenen over op de BUIG. WerkSaam wil polsen of gemeenten een deel van dit overschot willen inzetten voor meer begeleiding richting werk. Het overschot valt niet bij alle gemeenten naar verhouding. Drechterland en Koggenland kampen reeds een paar jaar met grote tekorten.

Stelling 2: Werken moet lonen, WerkSaam moet waar mogelijk schulden voorkomen en meer doen aan kwijtschelden
Toelichting: Er is in de samenleving steeds meer aandacht voor de rol van schulden bij het ontwikkelen richting werk. Meer investeren in het voorkomen van schulden is daarbij belangrijk. Dit brengt uiteraard ook extra kosten met mee.

Stelling 3: Streng de wet volgen en bij elke misstap een maatregel opleggen –versus- Menselijke maat, WerkSaam de mogelijkheid geven om bijvoorbeeld eerst een waarschuwing te geven.
Toelichting: de wet is zeer streng op dit punt. Naar aanleiding van diverse signalen en het toeslagendossier wordt het Rijk opgeroepen om de wetgeving te versoepelen. Tot die tijd wil WerkSaam polsen hoeveel ruimte de gemeenten hen willen geven om meer maatwerk toe te passen.

Inhoud beleidsevaluatie
Voor de volledige beleidsevaluatie wordt u verwezen naar bijlage 1 en 2. De belangrijkste zaken zijn hieronder samengevat.

Algemeen
Er zijn een aantal technische wijzigingen in de Participatiewet doorgevoerd. Daar waar het beleid op onderdelen knelde, zijn de beleidsregels aangepast. WerkSaam stelt dat zij met overtuiging kunnen zeggen dat het huidige beleid voldoet.

Kijkend naar de afgelopen 2 jaar is te zien dat WerkSaam:
- Het goed doet in het laten uitstromen van cliënten naar werk. In de najaarsnota 2020 liet WerkSaam zien dat de uitstroom naar werk bij WerkSaam 44% betreft. Landelijk is dat 35%.
- Goed inzet op beschut werk. WerkSaam realiseerde meer beschut werkplekken dan het landelijk gemiddelde. WerkSaam benut de volledige taakstelling beschut werk. WerkSaam had in 2020 4,35% beschutte werkplekken en landelijk was dit 1,15%.
- Uitkeringen rechtmatig verstrekt. De accountant gaf de afgelopen jaren een goedkeurende controleverklaring af.

- Steeds een overschot[1] heeft op het BUIG-budget (uitkeringen): in 2018 3,2 miljoen, in 2019 3,1 miljoen en prognose 2020 is 5,6 miljoen voor heel Westfriesland.
- een lerende en innoverende organisatie is. Er is steeds aandacht voor verbeteringen en kansen.
- Te maken heeft met een veranderend cliëntenbestand.

Werk, re-integratie en ontwikkeling
WerkSaam concludeert dat het huidige beleid met betrekking tot werk, re-integratie en ontwikkeling kan worden voortgezet, met de volgende aanpassingen:
- Het aantal doelgroepen en trajecten/instrumenten uitbreiden.
- De mogelijkheden voor 'work-first' onderzoeken, het meteen aanbieden van betaald werk bij de intake.
- Stoppen met het instrument 'participatieladder/doelladder' en vanaf 2022 met een nieuw instrument werken.

Werkgeversdienstverlening en Werkgeversservicepunt
WerkSaam concludeert met betrekking tot de werkgeversdienstverlening en het werkgeversservicepunt dat zij door kunnen gaan met de ingezette koers om samen met werkgevers arrangementen te ontwikkelen die tot win-win situaties leiden.

Discriminatie op de arbeidsmarkt
WerkSaam heeft hier geen huidig beleid op. Uit de evaluatie is naar voren gekomen dat er behoefte is aan een kader over het tegengaan van discriminatie op de arbeidsmarkt en de rol van WerkSaam hierin.

Maatregelen: Handhaving op re-integratie ('afstemming')[2]
WerkSaam concludeert dat het huidige beleid met betrekking tot handhaving kan worden voortgezet, met deze aanpassingen:
- Met instemming van gemeenten WerkSaam meer maatwerk toe te laten passen op afstemming, wanneer de situatie van de cliënt hierom vraagt.
- Cliënten regelmatig informeren over rechten en plichten.

Leerwerkbedrijven
In de kadernota 2020 heeft WerkSaam aangegeven dat zij de leer-werkbedrijven in 2020 evalueert. WerkSaam heeft een externe organisatie de evaluatie laten uitvoeren. Deze volledige evaluatie van de leerwerkbedrijven treft u in bijlage 2.

De conclusie van het rapport Berenschot is dat WerkSaam succesvol is in de bemiddeling van mensen met een korte afstand tot de arbeidsmarkt en de begeleiding van mensen in een beschutte omgeving. De kansen liggen bij WerkSaam in het ontwikkelen van 'de middengroep': cliënten die op termijn bemiddelbaar zijn, maar zich nog moeten ontwikkelen. Hiervoor zijn werkomgevingen nodig die aansluiten bij reguliere werkomgevingen (van tempo, tot samenwerking, tot wijze van aansturing). Op basis van de adviezen van Berenschot heeft WerkSaam ervoor gekozen om de leer-werkbedrijven nog nadrukkelijker als 'vliegwiel' voor re-integratie in te zetten. Met vliegwiel wordt bedoeld dat

[1] De overschotten of tekorten in gemeenten zijn zeer verschillend. Zie de paragraaf financiën van de beleidsevaluatie.
[2] 'afstemmen' is de juridische term in de Participatiewet

WerkSaam cliënten een vliegende start zal geven, dat de inzet van de leerwerkbedrijven re-integratie bespoedigd. De keuze om de leerwerkbedrijven nog nadrukkelijker als 'vliegwiel' in te zetten, heeft geleid tot een actieagenda bij WerkSaam. De eerste verbeteringen zullen in 2021 zichtbaar moeten zijn. Er komt meer diversiteit in trajecten en werksoorten, zodat het aanbod zowel beter aansluit bij de arbeidsmarkt als de behoefte (ontwikkelpunten) van cliënten.

Naast het bedrijfsleven zijn ook gemeenten opdrachtgever voor de leerwerkbedrijven en genereren zo werk en omzet. WerkSaam gaat graag met gemeenten in gesprek om de werksoorten (opdrachten) meer aan te laten sluiten bij de doelgroepen van WerkSaam. Door hele nieuwe werksoorten te introduceren of door bestaande opdrachten (bijvoorbeeld in het Groen) te verbreden.

Inkomen
WerkSaam concludeert dat het huidige beleid met betrekking tot inkomen kan worden voortgezet, met deze aanpassingen:

- De aanvraagprocedure efficiënter en klantvriendelijker in te richten (bij een deel van de aanvragers is minder informatie nodig);
- Inkomstenvrijlating aanpassen, zodat meer cliënten er gebruik van maken;
- Kwijtscheldingsbeleid verruimen zodat werken meer loont.

Taal/Inburgering
WerkSaam trekt de volgende conclusies met betrekking tot Taal/Inburgering:

- WerkSaam blijft inzetten op het verbeteren van het taalniveau van cliënten die onvoldoende taalbeheersing hebben, dit is noodzakelijk om hun kansen op de arbeidsmarkt te vergroten.
- In 2021 bepalen gemeenten het beleid voor inburgering, WerkSaam ziet veel mogelijkheden in de duale trajecten bij inburgering (combinatie taal en werk).
- WerkSaam wil een nieuw traject inzetten voor inburgeraars om psychische, mentale en fysieke problemen aan te pakken.

Financiën
WerkSaam concludeert dat het huidige beleid met betrekking tot financiën kan worden voortgezet, met deze aanpassing:

- Voorstellen in het nieuwe beleidsplan op te nemen om het BUIG budget ook in te zetten ter realisering van uitstroom (met instemming van gemeenten).

Consequenties / Risicofactoren

N.v.t.

Communicatie

N.v.t.

Extra informatie

Voor achtergrondinformatie over dit onderwerp kunt u de bijgevoegde bijlagen raadplegen.

Met vriendelijke groet,

M.A.S. Winder
Gemeentesecretaris

R.W. Tesselaar
Locoburgemeester gemeente Opmeer

Wij werken op afspraak
Hebt u een product of dienst nodig van de gemeente? Maak een afspraak via www.opmeer.nl

Bijlagen

1. "Beleidsevaluatie Participatiewet Westfriesland juli 2018-juli 2020" van WerkSaam Westfriesland
2. Adviesrapport Berenschot "Toekomstbestendige leer-werkbedrijven"
3. Presentatie WerkSaam